

Matkavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan viranomaisneuvottelu

Aika: 17.12.2021 9:00-

Paikka: Teams-yhteys

Osallistujat:

Markku Siira	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Saara-Kaisa Konttori	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Taina Törmikoski	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Erika Kylmänen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Sari Pulkka	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Paula Qvick	Lapin liitto
Tapio Riku	Lapin ELY-keskus
Juhani Turpeinen	Pohjois-Pohjanmaan museo
Kari Laurila	Posion kunta
Leavuokko Alavuotunki	Kuusamon kaupunki
Kimmo Kymäläinen	Kuusamon kaupunki
Antti Tanskanen	Tuulialfa Oy
Ida Montell	Afry Finland Oy
Miia Nurminen-Piirainen	Afry Finland Oy
Eskola Timo	Metsähallitus (liittyi klo 9.20)

Poissa kutsutuista:

Tanja Hämäläinen	Metsähallitus
Ritva Heinämäää	Luonnonvarakeskus
XX	Pelastuslaitos
Leena Ruokanen	Lapin ELY-keskus
Mika Sarkkinen	Pohjois-Pohjanmaan museo
Mari Kuukasjärvi	Pohjois-Pohjanmaan liitto

Liitteenä: Neuvottelun esitys

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Sovittiin että Taina Törmikoski toimii puheenjohtajana ja konsultti laatii muistion.

2. Asialistan hyväksyminen neuvottelun työjärjestykseksi

Hyväksyttiin asialista neuvottelun työjärjestykseksi.

3. Hankkeen tilanne (Tuulialfa)

Tanskanen kertoi hankkeen historiaa siitä, miten on päädytty tähän hankealueeseen ja -ratkaisuun. Hankkeen suunnittelua on aloitettu muutamia vuosia sitten etelämmäksi, mutta alueen toteuttamisen esti tutkavaikutukset. Puolustusvoimien kanssa yhteistyössä

selvitettiin mahdollisuuksia ja siltä pohjalta on päädytty nyt esitettyyn hankeratkaisuun. Puolustusvoimien reunaehtojen mukaisesti voimaloiden kokonaiskorkeus voi olla enintään 260 metriä. Sähkönsiirron osalta hanke tukeutuu olemassa olevan Carunan 2*110 kV voimajohtoon ja toteutetaan sekä kaava-alueen sisällä että ulkopuolella maakaapelein eli uutta ilmajohtoa hankkeen toteuttaminen ei edellytä.

4. **Mahdolliset kysymykset hanketoimijalle (hanketoimija poistuu tämän jälkeen neuvottelusta)**

Laurila: Mitä VTT analyysi tarkoittaa? Mitä tuollainen analyysi kustantaa?

Tanskanen: Puolustusvoimat käyttää hankkeen vaikutusten tarkempaan arviointiin VTT:n haittavaikutusten laskentamallilla, joka mallintaa tutkahäiriön. Kustannus on 10-20 000 euron välissä.

Kylmänen: Onko kaavaluonnoksessa esitetyt voimalapaikat puolustusvoimien hyväksymät? Onko paliskuntien kanssa jo keskusteltu?

Tanskanen: Hankkeelle on saatu Puolustusvoimien hyväksyntä. Minimihankemenettelyn kautta voimaloiden enimmäiskorkeudeksi on määritetty 260 metriä. On aloitettu keskustelu paliskunnan kanssa. AFRY:ltä on poroasiantuntija käynyt myös maastossa. On pidetty lisäksi ensimmäinen tapaaminen paliskunnan kanssa ja tammikuulle sovittu toinen tapaaminen.

Riku: Onko paliskunnalle lähetetty kutsu viranomaisneuvotteluun? Onko sähkönsiirto maakaapelein hankealueelta Lapin puolella Carunan voimajohtoon? Onko voimajohdon omistajan kanssa sopimuksia ja kyseisessä voimajohdossa tilaa? Onko vaikutuksia selvitetty sähkönsiirron osalta?

Törmikoski: Paliskunnan kanssa on neuvoteltu erikseen, koska eivät ole viranomaisia. Paliskunta ja Paliskuntain yhdistys ovat kaavan osallisia.

Siira: Kuntavetoisesti järjestettiin kaavan laatijan kanssa yhteistyössä poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu 13.12.2021, jossa käytiin läpi poronhoitoon liittyvät asiat. Mukana olivat paliskunta ja Paliskuntain yhdistys.

Tanskanen: Voimalinjat ja niiden kapasiteetin riittävyys sekä ilmajohtojen vaikutukset ovat yleisesti iso haaste tuulivoiman kehittämisen kannalta. Hankealueelta olemassa olevaan Carunan 2*110 kV johtoverkkoon on joidenkin kilometrien matka. Carunan kanssa on keskusteltu ja heidän mukaansa voimajohdossa on kapasiteettia jäljellä. Haasteena on enemminkin 70 km:n päässä sijaitsevan sähköaseman muuntajan kapasiteetti, mutta sielläkin kapasiteetin on arvioitu riittävän. Liityntäsopimus tehdään vasta, kun kaava etenee ja hankkeen toteutuminen varmistuu. Liityntälausunto pyydetään kaavoituksen yhteydessä. Koontiasema toteutetaan hankealueelle, siitä edetään maakaapelilla Carunan johtoverkkoon. Pääosin tieyhteys olemassa, jonka varteen kaapelilinja toteutetaan. Ilmajohtoja ei hankkeeseen tule lainkaan.

Qvick: Miten on huomioitu valtioneuvoston päätöksen mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Kitkajärvi-Riisitunturi)? Tarvitseeko Pirttikoskelle menevä linja vahvistusta? Posion puolella tuulivoimahankkeita vireillä, onko näitä huomioitu sähkönsiirron osalta?

Tanskanen: Vama-alue on huomioitu suunnittelussa. On myös hyvä huomioida, että Saukkovaaran tuulivoimapuisto on Kitkan maisema-aluetta vielä lähempänä. Tämä sijoittuu etäämmäksi ja on Puolustusvoimien osalta korkeusrajoitettu hanke, joten voimalat ovat tällä hetkellä suunniteltuja hankkeita matalampia. Maisemaa koskien tehdään selvitykset kaavoituksen yhteydessä. Posion hankkeista isoin on Murtotuuli ja Carunan mukaan linjassa on kapasiteettia myös huomioiden Murtotuulen hanke ja mahdolliset laajennukset. Posion hankkeet ovat pidemmällä ja ne liittyvät verkkoon aiemmin kuin tämä hanke.

Hanketoimija poistui tässä kohtaa neuvottelua.

5. Kuusamon kaupungin puheenvuoro

Kymäläinen: Kuusamon kaupungilla myönteinen suhtautuminen tuulivoimaan. Matkavaaran hankkeen toteuttamisedellytyksiä tutkitaan yleiskaavoituksen kautta. Hanke lähtenyt liikkeelle tuulivoimayhtiön ja maanomistajan aloitteesta. KH:ssa tehty käynnistämispäätös helmikuussa 2021. Kaavakonsulttina AFRY ja kaupunki ohjaa kaavan laadintaa.

6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (Afy)

Nurminen-Piirainen esitteli osallistumis- ja arviointisuunnitelman pääkohdat. Hankealue rajautuu Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalle niin, että suunnitellut voimalapaikat ja kaava-alue sijoittuu kokonaan Pohjois-Pohjanmaan puolelle. Alustava voimalamäärä 6 kappaletta ja voimaloiden kokonaiskorkeus max. 260 metriä. Kaava-alueen ulkoinen ja sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelina olemassa olevaan tieverkkoon tukeutuen. Valtaosa ulkoisesta kaapelilinjasta sijoittuu Posion kunnan puolelle. YVA-menettelyn soveltamistarpeesta on saatu päätös, ettei hankkeella ole YVA-tarvetta. Selvitykset on laadittu sekä hankealueen että sähkönsiirron osalta (luontoselvitykset ja arkeologinen inventointi).

7. Alustavan kaavaluonnoksen esittely (Afy)

Nurminen-Piirainen esitteli alustavan kaavaluonnoksen. Kaavaluonnokseen tullaan vielä täydentämään vesilain mukaiset purot ja lammet.

8. Viranomaisten puheenvuorot

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Kylmänen: Matkavaaran tuulivoimahanke ei ole maakuntakaavan näkökulmasta seudullinen hanke. Poronhoidon toimintaedellytysten säilyminen on tärkeää, hyvä että tämä keskustelu jo aloitettu. Vaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin on tärkeää tutkia huolella. Energia- ja ilmasto vaihemaakuntakaava on vireillä, ensi vuonna loppukeväästä kaavaluonnos on tarkoitus saada nähtäville ja hyväksyminen loppukeväästä 2023. Liiton Tuuli -hankkeen tavoitteena on löytää tulivoimalle soveltuvia seudullisia alueita. Taustaselvityksiä on valmistunut 4 kpl: viherrakenne ja ekosysteemipalvelut, muuttolinnusto, susireviirit ja sähkönsiirtoa koskeva selvitys. Selvitykset ovat käytettävissä tausta-aineistona ja ne julkaistaan pian. Pohjoisemman voimalan osalta on osoitettu uusi ohjeellinen tie ja sen rinnalle maakaapeliyhteys, onko tämä uusi tie? Lukuisat luo- ja geo-alueet on huomioitava ja näyttäisi, että ne pystytyt pääosin kiertämään. Kaavamääräyksissä huomioitu poronhoitoon liittyvät asiat. Hyvin huomioitu ne asiat, mitkä Pohjois-Pohjanmaan liitto nosti esille OAS:n lausunnossa.

Nurminen-Piirainen: Pohjoiseen lähtevän kaapelilinjauksen yhteyteen on osoitettu uusi tieyhteys. Yhteyden ei ole tarkoitus toimia kuitenkaan rakentamisen aikaisena tienä, vaan lähinnä huoltotienä sekä turvallisuuteen liittyvänä yhteytenä (poistuminen alueelta useasta sunnasta).

Pulka: Energia- ja ilmastokaava on vaihemaakuntakaava, ei maakuntakaava. Korjaus tästä aineistoon.

Lapin liitto

Qvick: Suunnittelumääräyksen meluarvo Posion kunnan rakentamisen näkökulmasta on hyvä. Merkittävät vaikutukset arvioitava maisema-arvoihin, jotka nousevat nyt valtakunnalliseksi. Kannattaa panostaa niihin huolellisesti. Sähkönsiirtolinjat nousevat tuulivoima-kaavoissa merkittävään rooliin. Hanketoimijan esittelyssä esille nousevat asiat sähkönsiirrosta on hyvä kirjoittaa auki selostukseen. OAS:n lausunnossa nostettiin esiin huomioita Lapin maakuntakaavasta. Vireillä olevaan maakuntakaavaan on päivitetty valtakunnallinen maisema-alue. Lausunnon mukaisia asioita on jo hyvin huomioitu suunnittelussa. Muonion Mielmukkavaaran prosessissa KHO totesi, ettei tuulivoimaloita voi toteuttaa matkailuvaikutusten vuoksi. Olisi hyvä tarkistaa onko siellä asioita, jotka mahdollisesti korreloivat tämän hankkeen kanssa.

Lapin ELY-keskus

Riku: Esitys toivottaisiin muistion liitteeksi, antaisi paljon lisätietoa hankkeesta. OAS:n lausunnossa kiinnitetty huomiota laadittaviin selvityksiin. Sähkönsiirron osalta oli aiemmin epäselvyyksiä, esitys toi tähän lisätietoa. Toiveena, että vuorovaikutuksen osalta Lapin maakuntamuseo otettaisiin osaksi prosessia ja nimetään viranomaisosalliseksi. Yleiskaavan sisältövaatimuksien liittyen 77 b kolmas pykälä on sähkönsiirron osalta tärkeä. Muistutetaan että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioiminen tulee tuoda esille. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja niihin liittyvät selvitykset ovat tärkeitä. Harjajensuojeluohjelman alueita, tuuli- ja rantakerrostumia, lähteitä ja pohjavesialueita sähkönsiirtoreitin varrella tai läheisyydessä. Näiden osalta selvitykset ja riittävä vaikutusten arviointi on tärkeää. Onko Lapin ELY-keskuksen lausunto OAS:ta tullut perille, kun siitä ei ollut mainintaa?

Nurminen-Piirainen: Lapin maakuntamuseoon on toimitettu Pohjois-Pohjanmaan museon tavoin arkeologinen inventointiraportti tarkistettavaksi ja Lapin maakuntamuseo lisätään viranomaislistaan. Täytyy tarkistaa vielä Kuusamon kaupungilta, onko Lapin ELY-keskuksen lausunto saapunut kaupungille. Konsultti ei ole saanut lausuntoa.

Pohjois-Pohjanmaan museo

Pohjois-Pohjanmaan museolta ei päästy osallistumaan tilaisuuteen. Mika Sarkkinen toimitti oheisen viestin:

”Tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa ei hankealueelta ole tavattu arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Inventointi kattaa ne alueet, joille ollaan osoittamassa muuttuvaa maankäyttöä ja on riittävä nykyisten suunnitelmien kannalta. Kaapelireitin varrelta raportoituun pilkkapuuhun ei nykylinjauksella ole vaikutusta - kohteen etäisyys reitistä on noin 140 metriä. Nykymuodossaan hankkeella ei näyttäisi olevan vaikutusta

arkeologiseen kulttuuriperintöön Pohjois-Pohjanmaan alueella. Posiolla jatkuvan kaapelireitin osuudesta tulee kuulla Lapin maakuntamuseota.”

Turpeinen: Lähialueelle sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan alueella kaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta, jotka huomioitu. Lapin puolella kohteita lisää, mutta niiden osalta Lapin museo ottaa kantaa. Maakunnallisesti arvokkaita aluemaisia kohteita lähistöllä. Kitkan järvimaisema hyvä huomioida havainnekuvien ja näkemäalueanalyysin osalta. Yleisissä määräyksissä on esitetty ”Alueella on turvettava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Kaava-alueella sallitaan porotalouden edellyttämien rakenteiden rakentaminen siten, että ne sovitetaan yhteen tuulivoimatoimintojen kanssa.” Kaavamääräys hieman sensitiivinen. Sanamuodon valinta hyvin tärkeä, kun kyseessä perinteisen kulttuurimuodon harjoittaminen. Esim. muutetaan siten, että ”on mahdollista yhteensovittaa”.

Posion kunta

Laurila: On otettu huomioon kunnan esittämiä asioita. Posion kunnan osalta välke- ja melumallinnusten alustavat tulokset vaikuttavat hyviltä. Poroselvitys erittäin hyvä asia. Oliko kotiseutumuseo huomioitu esimerkiksi maisemaselvitysten osalta? Voiko Caruna ottaa osalliseksi? Heillä varmasti jo suunnitelmat miten sähkönsiirtoa tullaan toteuttamaan.

Nurminen-Piirainen: 25 km asti tunnistettu arvotetut maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet. Carunalle on lähtenyt OAS:sta lausuntopyyntö ja Caruna on antanut OAS:ta palautteen ja todennut, että tuulipuiston liitettävyyden tarkastellaan ennen lopullisen liityntäsopimuksen tekemistä, mutta edellytykset liittymiselle on.

Metsähallitus

Metsähallitukselta tuli viesti, etteivät pääse osallistumaan neuvotteluun ja toimittivat oheisen viestin. ”Metsähallitus viittaa aiempiin lausuntoihin odotamme arviota hankkeen vaikutuksista lähistöllä pesiviin suuriin petolintuihin. Annamme mielellämme lisätietoja ja voimme tarvittaessa pitää ko. asiasta erillisen palaverin.”

Eskola: On hyvä, että mallinnusten mukaan välke ja vilke ei näy Livojärvelle, koska Livojärvi on virkistys- ja retkeilykäytön osalta tärkeä ja erämainen alue.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Konttori: Luontoselvitysten laadinnan osalta kirjattava aineistoon miten ne on laadittu (maastopäivät jne.). Metson soidinalueet on huomioitu suunnitelmassa YVA-soveltamistarvehakemukseen verrattuna. Luo-alueita rajautuu tuulivoimamala-alueisiin ja kaapeliinjaukseen. Rakentamisvaiheessa huomioitava välilliset vaikutukset pienvesistöihin ja kohteisiin. Direktiivilajien, joita ei ole selvitetty, osalta on hyvä kirjata miksi ei ole tarkemmin selvitetty, jotta osallisille on selvää. Vaman osalta huomioitava arvojen säilyminen ja arvioitava miten hanke voi mahdollisesti arvoihin vaikuttaa. Havainnekuville saa asiaa hahmotettua. 25 km sisällä todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset, mutta vaara-alueilla vaikutuksia syntyy todennäköisesti myös kauemmaksi. Tärkeä huomioida myös tärkeät matkailualueet kuten Riisitunturi esim. havainnekuvin, koska ne nousevat varmasti palautteissa esille. Havainnekuvin huomioitava lentoestevalot. Näkemäalueanalyysi voisi olla informatiivisempi, jos siihen lisättäisiin myös olevat asuinrakennukset ja havainnekuvien ottopaikat. Kriittisten paikkojen osalta voisi tehdä tarkempia otteita

näkemäalueanalyysistä. Poronhoidon osalta eri laidunalueiden rajat eivät ole täysin tarkkoja, vaan keskusteltava hyvin paliskunnan kanssa mikä vasomisalueen oikea raja on.

Siira: Alueidenkäytön osalta on hyvä, että sähkönsiirto on huomioitu ja vaikutukset arvioitu näin koko hankkeen osalta. Kaavamääräyksissä rantojenkäytön rakennusoikeuden osalta on viittaus poikkeamislupamenettelyyn, mutta ensisijainen menettely on kaavoitus. Määräykseen voisi muokata, että rakentaminen voidaan toteuttaa kaavalla tai poikkeuslupamenettelyllä.

Alavuotunki: Digitalta tuli myös OAS:sta lausunto. Digita lausui, että tuulivoimapuisto voi aiheuttaa haittaa tv- ja radiovastaanottoon läheisissä asutuksissa. Olhavassa tuulivoiman johdosta on pitänyt laittaa vahvistimia. Hyvä muistaa tämäkin asia selvittää suunnittelun yhteydessä.

Nurminen-Piirainen: Hankkeen osalta toimitaan vakiintuneen toimintatavan mukaan niin, että hanketoimija mittauttaa signaalin laadun ja voimakkuuden rakennuslupavaiheessa ja uudestaan, kun voimat pystytetty. Signaalia vahvistamalla tai antennia parantamalla signaalia parannetaan tarvittaessa hanketoimijan kustannuksella.

9. Muut asiat

Ei muita asioita.

10. Jatkotoimenpiteet

Porotaloudesta erillisneuvotteluja sovittu. Metsähallituksen kanssa voidaan pitää tarvittaessa petolinnustoa koskeva palaveri. Seuraavassa vaiheessa kaavaluonnos nähtäville ja pyydetään lausunnot.

11. Neuvottelun päättäminen

Päätettiin neuvottelu klo 10.57.